

Oslo, 15. mai 2025

Habilitetsbestemmelser

Allmennmedisinsk forskningsutvalg (AFU) fordeler forskningsstipend og ønsker å opptre uhildet og disponere fondets midler i tråd med formålet gjennom saklig, forsvarlig saksbehandling og likebehandling. Dette notatet gir føringer for hvordan dette skal forstås i en AFU-kontekst. Habilitetsbestemmelsene er utformet av utvalget selv og godkjennes av NFA-styret.

AFU er ikke en stiftelse, men det er naturlig å se til hvordan habilitet er regulert i stiftelsesloven § 37:

- *Et styremedlem eller en daglig leder må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for ham eller henne selv eller for hans eller hennes nærstående, at vedkommende må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken.*
- *Et styremedlem eller en daglig leder kan heller ikke delta i saksbehandlingen eller avgjørelsen når han eller hun har stilling eller tillitsverv i en privat eller offentlig institusjon, organisasjon eller et foretak som har økonomisk eller annen fremtredende særinteresse i saken, eller når han eller hun i slik egenskap tidligere har deltatt i behandlingen av saken. Første punktum er likevel ikke til hinder for at et styremedlem eller en daglig leder som har offentlig stilling eller verv, deltar i saksbehandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som i det vesentlige gjelder bruken av midler som stiftelsen har fått stilt til rådighet fra det offentlige.*

AFU velges i årsmøtet til Norsk forening for allmennmedisin (NFA) som beskrevet i foreningens vedtekter. Den aktuelle bestemmelsen lyder pr mai 2025:

§ 3-4-4 Allmennmedisinsk forskningsutvalg (AFU)

AFU består av leder, nestleder, fem medlemmer, én observatør oppnevnt av Allmennlegeforeningens styre, og én observatør oppnevnt av Norsk samfunnsmedisinsk forenings styre. Leder, nestleder, ett medlem og deres personlige varamedlemmer velges av Norsk forening for allmennmedisins årsmøte. De fire allmennmedisinske institutter/seksjoner oppnevner et medlem hver med personlig varamedlem.

AFU skal i nært samarbeid med styret arbeide for å fremme allmennmedisinsk forskning. Utvalget behandler søknader om AFU-stipend fra Utdanningsfond II. Utvalget deler ut reisestipend på vegne av Allmennmedisinsk forskningsfond og forskningspris på vegne av Norsk forening for allmennmedisin, Allmennlegeforeningen og Norsk forening for samfunnsmedisin.

Saksgang og rolleforståelse i AFU

1. AFU-medlemmene er oppnevnt av forskjellige fagmiljøer, men skal vurdere alle søknader ut fra kvalitet og er ikke representant/talsperson for søknader fra sitt respektive miljø.
2. AFU-medlem som er vurdert inhabil skal ikke delta når beslutning om tildeling gjøres.
3. AFU-medlem som har tilknytning til miljøet søknaden er forankret i, men som er vurdert som habil, kan delta i saksbehandlingen. Medlemmet kan i møtet bidra med supplerende lokalkunnskap og klare opp i praktisk forhold knyttet til søknaden.
4. I utvalgsmøtene presenteres søknaden vanligvis av AFU-medlemmet som er oppnevnt av universitetet der søkeren er tilknyttet. Det er ønskelig at stipendsøknaden på forhånd har vært diskutert ved eget universitet.
5. AFU-medlem skal ikke kontakte/ha dialog med søker om søknaden underveis i søknadsprosessen. Ved behov for supplerende opplysninger skal henvendelsen normalt gå gjennom sekretariatet, med mindre annet er besluttet i en enkelt sak.
6. AFU-medlemmene har taushetsplikt knyttet til eventuelle sensitive opplysninger de har blitt kjent med i behandlingen av søknadene, og de har også taushetsplikt med hensyn til innstillingen fram til offentliggjøring har funnet sted.

Vurdering av habilitet

Allmennmedisinens akademiske fagmiljø er lite, og alle stipendsøknader skal være forankret hos en veileder ved et allmennmedisinsk forskningsmiljø i Norge. Dette innebærer at en eller flere AFU-medlemmer som regel vil ha en viss forhåndskjennskap til søker og søkermiljø. Habilitetsbestemmelsene skal bidra til god rolleforståelse og ensartet vurdering av automatisk og skjønnsmessig habilitet.

AFU-medlemmene skal selv vurdere sin habilitet og deklare den i forbindelse med søknadsrundene. I praksis skal alle medlemmene vurdere sin habilitet opp mot samtlige søknader i en søknadsrunde de deltar i. Habilitetsvurderingene protokollføres. Til støtte i vurderingen brukes veiledningen nedenfor, som er en tilpasset versjon av veiledning fra Norges Forskningsråd.

Automatisk inhabilitet

Medlem er inhabil i en sak når han eller hun

- a) selv er søker
- b) er i slekt eller svogerskap med en søker i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en søker
- d) er verge eller fullmektig for en søker eller har vært verge eller fullmektig for en søker etter at saken begynte
- e) er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en søker med sikte på doktorgrad

Inhabilitet etter skjønn

Et AFU-medlem er inhabil til å treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet. Hvert enkelt tilfelle må vurderes konkret. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet. Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part eller om dette vurderes overveiende sannsynlig.

- Kan forhold i saken svekke/antas å svekke vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Kan forhold i saken svekke/antas å svekke vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Nær personlig /faglig tilknytning

Inhabilitet inntreffer dersom avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til. Nært personlig vennskap må være mer enn bare bekjentskap. Personlig eller faglig motsetningsforhold kan også være relevant.

Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe

- For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til, ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak.
- Den personlige interessen kan være av økonomisk og/eller faglig art. Eierskap, aksjer og liknende kan være relevant.
- Man kan ha en egeninteresse i at eget fagmiljø blir styrket, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, dersom det kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte.

Nært faglig samarbeid

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende kan det faglig samarbeid alene utløse inhabilitet. Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det konstateres et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Nærhet i tid inngår i vurderingen.

Samforfatterskap med søker

- Når kriteriene for [rettmessig medforfatterskap \(forskningsetikk.no\)](https://forskningsetikk.no) er oppfylt vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Faktorer som kan spille inn er antall bidragsytere til en publikasjon, rollen vedkommende har hatt, antall sampublikasjoner og utgivelseshyppighet.
- Sampublikasjon siste 3 år teller tyngre enn publikasjon lengre tilbake. Det kan være aktuelt å undersøke når samarbeidet skjedde, fordi det kan ta lang tid før utgivelse.
- Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det i sum fører til inhabilitet.
- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.

Veiledning

- En person som har vært veileder for en søker med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden må vurdere sin habilitet skjønnsmessig. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en søker med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

Ansatt ved samme institusjon (kollegainhabilitet)

- Ansettelse ved samme virksomhet behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av virksomhetens størrelse og den faglige relasjon til søkeren/prosjektet.
- Man kan være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den virksomheten hvor vedkommende er ansatt, må vurderes. Høy stilling i virksomheten kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt.